
Julens sande Evangelium er Daad

En prædiken af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Julens sande Evangelium er Daad	4
Metadata om værket	4
Metadata om værket	4

Julens sande Evangelium er Daad

Prædikedato 25. december 1943

Prædiken ID P251243-01

Kilde KMF-nr. 88.13.04 (Trykt som artikel i 'Julestjernen 1943', pp. 20-21. Siegumfeldts udklipsarkiv, mappe 16.)

Julens sande Evangelium er Daad

Der findes to Juleevangelier, et til første Juledag, den der kaldes Kristi Fødsels Fest, og et til anden Juledag, den, der hedder St. Stefans Dag. De er saa forskellige som Vand og Ild. Ja, saa forskellige, at somme daarligt kan forstaa, at de er to Budskaber inden for samme Religion. Det første af dem er det, vi alle kender og alle gerne vil høre: om Krybbebarnet, om den himmelske Hærskares Mangfoldighed og om Hyrderne paa Marken; det er det, der handler om, at Frygten bliver taget bort, og den store Glæde kommer til alle, en Frelser er født, et Barn ligger svøbt, og saa falder Himmelkoret ind om Ære til Gud, og Fred paa Jorden, og Menneskeheden som et lysteligt Syn.

Evangelium betyder et godt og glædeligt Budskab; og det, Lukas her har skrevet ned, det er vel nok baade godt og glædeligt. Det staar saa dejligt til, hvad alle verdslige Mennesker vil kalde for Julestemning. Det gaar saa flinkt op i en Enhed med Gran og Stearin og Marcipan og Pakker, med Kirkeklokkekimen og Kaneklokkeklingren. Ja, det kommer endog i betænkelig Nærhed af selve den gode gamle Julenisse. Det er saa smukt, at selv Hedninger har erkendt, at de første Fortællinger i Lukasbogen maa henregnes blandt Verdenslitteraturens Perler, og vi Præster føler det som et stort Privilegium, at vi paa Aarets højhelligste Dag maa staa Ansigt til Ansigt med en saadan Hoben Mennesker, som vi ellers aldrig ser, og fortælle dem denne dejlige Historie. Men nogen af os tænker maaske, naar vi ser ned paa alle de rare og glade Ansigter: Gudskelov at de ikke kommer i Morgen igen! For saa vilde de da faa sig en ordentlig Forskrækkelse.

Anden Juledag er nemlig hensynsløs og dramatisk nok til at fyre Beretningen om Stefanus af i Hovedet paa de intet anende, forspiste, fredeligt og gemytligt indstillede Julegæster. Her hører vi de stikmodsatte Toner af i Gaar. Her vanæres Gud, her er der Ufred paa Jorden, og i Mennesker er der Djævelens Velbehag. Det er et Budskab, der kan faa Granduft til at fornemmes stinkende og Marcipan til at give Kvalme. Idyllen fra i Gaar forvandler sig til en Mordscene, hvor Hoben, Folkeopløbet, de mange mod en, lyncher en uskyldig Mand. Kan saadan en Beretning overhovedet kaldes for et Evangelium? Og saa her midt i Julen! Maa man ikke sige, at de gamle Kirkemænd, der har bestemt Texterne til Aarets Helg-Dage, er kommet groft fummelfingret af Sted med denne?

Nu er selve Stefanus-Beretningen forsaavidt ikke Evangelium, som den staar i Apostlenes Gerninger og ikke i nogen af de fire Levnedsskildringer om Kristus. Men den slutter sig saa nøje som Illustration til Text netop til de Kristi egne Ord, der er udvalgt til Andenjuledagen. Begge de to Taler af Kristus er nemlig voldsomme Agitationsudbrud, Raab om, hvad Gudsrigets Indførelse her paa Jorden vil koste, tilspidset i den frygtelige Trusel: "Bild Jer ikke ind, at jeg er kommen for at bringe Fred paa Jorden. Jeg er ikke kommen for at bringe Fred, men Sværd." Disse haarde Ord er Stefanus den første af Herrens Venner, der fuldt ud har forstaaet, og forstaaet dem paa den eneste Maade, som denne Herre sætter Pris paa, og som det egentlig anstaar sig en Kristen, forstaaet dem saadan, at han sætter hele sig selv ind paa dem.

Saaledes bliver II Juledags Fortælling os lige saa fuldt Evangelium som første Dags. Ja, maaske gaar det an at sige, at der er mere Evangelium for Mænd i Stefanus's Exempel, end der er det i de barnlige og rørende Historier omkring Kristi Fødsel. Et godt og glædeligt Budskab oversatte vi Ordet Evangelium ved, og det er i Sandhed godt og glædeligt, at der er Mennesker til, i hvem Kristi Ord er blevet Kød og Blod. Læs Beretningen om Stefanus igennem endnu engang, og du vil opdage, at der dog er Sammenhæng, den nøjeste, voxne Sammenhæng med Juledagsevangeliet. Thi her staar et Menneske, i hvem virkelig Guds Velbehag bor, Guds Fred lyser ud af ham, og Gud faar Ære af ham, baade af hans Liv og af hans Død. Aarsag og Virkning ligger i en underlig Cirkel hos det sandt gudfrygtige Menneske. Han ser Himlen aabnet og Menneskesønnen staaende ved Guds højre Haand; det er det, der giver ham Karakterens Styrke under Guds Naade; men omvendt er det Karakterens Styrke under Guds Naade, der giver ham dette Syn.

Himlen aaben — det er Fællessynet for Bibelens Budskab til os vore to Juledage. Den første Dag er det lille Jesusbarn hernede paa Jorden, og hans tro Tjenere synger ham Lovsang i det høje; den anden Dag er det ham, der er derinde hos Gud, og hans Tjener hernede synger ham den største Lovsang af alle ved at bringe ham sit Liv som Offer.

Stefanus har forstaaet, at Guds Ære i det højeste, Fred her paa denne lave Jord og Velbehag i Menneskene blev ikke til af sig selv. Englenes Lovsang var et profetisk Syn, hvis Virkeliggørelse ahang af Kristus og hans Mænd. Det lille Barn, der havde faaet Englene til at synge, var voxet op til Mand og havde nu gjort sin Indsats, sin hele blodige Indsats. Døden havde kronet hans Værk og givet ham Lov til at sige det tunge og stolte: Fuldbragt. Nu stod det til Disciplene at tage Korset op, der hvor han havde sluppet det — fylde sig med Kraft af dette hans Fuldbragt og af Guds Segl paa det, dengang, da Romernes Segl for Graven sprængtes og Gud selv i sit mægtige Under sagde god for ham.

Stefanus kunde naturligvis have afblæst al videre Aktion, da det var kommen saa vidt med ham, at han stod for Højesteret. Det kunde faa de alvorligste Følger baade for ham selv og for Menigheden at trodse paa Evangeliet. Men han spurgte slet ikke efter Følgen ud fra den Forvisning, at ingen Følger kan være saa alvorlige som dem, der kommer af at prisgive Sandheden . Derfor firede han ikke en Kende; han stod fast paa den Grund, Kristus havde bygget ham. Disse Mennesker, der repræsenterede Uretten, maatte klart og tydeligt have at vide, hvad det var, de repræsenterede. Jeres Fædre ihjelslog Profeterne, hvergang disse Gudsmænd kom hver med sit Stykke af Sandheden til dem, og da nu den hele Sandhed kom til jer, blev I, som man kunde vente det af slige Fædres Sønner, denne Sandheds Forrædere og Mordere.

Det er klar kristen Tale. Og den indbragte Stefanus to Ting: Forfølgelse indtil Døden af Mennesker, og at Gud lod ham se Himlen aaben.

Juleevangeliet er Forkyndelsen om, at der er født dig en Frelser. At frelse — det kan jo betyde, at man selv sidder ganske stille og hjælpeløs i Bunden af Brønden, og en vældig Kran rækkes ud og ned fra det høje og hiver En op. Men Frelse kan ogsaa betyde Undsætning til den ærligt kæmpende og udholdende. Og hvad er saa Frelsen til? Til hvad er det, vi frelses? Et Daseliv i bløde Puder? Nej, det er ikke Kristi Frelse. Spørg Stefanus, spørg Peter, spørg Paulus! Alle vil de svare: Kristus frelste os til et Liv i Aktivitet.

Det bedste Ord, vi ejer i Kristendommen, er Ordet om Syndernes Forladelse. Det er det bedste Ord, derfor det farligste Ord. Det ved vi jo: hvor Gud lægger en Kirke, lægger Djævelen en Kro, siger det gamle Fyndsprog. Overalt hvor Gud har skænket os en Værdi, har Djævelen søgt at sætte Orm i den. Tænk paa selve Religionens Gave, Himlens ædleste Gave til Menneskeheden! Og tænk saa paa alle de Forvrængninger og Ugerninger, der følger i Religionernes Spor! Eller tænk paa Elskovens Alterild! og paa alle de hæsle Brande, der tændes ved den! Guds Abe kaldte Middelalderen Djævelen med et genialt Navn. Saadan set er Aben jo et Bevis for Mennesket. Aben er Mennesket med modsat Fortegn. *Misbrug* er et Udtryk for, at der i Stedet kunde være gjort *Brug*. De højeste Værdier er dem, der mest kan misbruges. Omvendt kan man slutte af de højeste Misbrug, at her findes altsaa de højeste Værdier. Tænk paa Krigen! Hvilke Kræfter, hvilke Muligheder afslører den ikke! De stilles i det ondes Tjeneste! Men sæt, om de var stillet i det godes!

Naar du møder Synd, naar du møder udskejet Elskov, naar du møder fordrejet Religion, saa se ind i Abens Ansigt! Sørg over Karikaturen, men sørg ikke mere, end du samtidig kan glæde dig over, at den kun er Karikatur, kan glæde dig over den skønne Original, hvoraf den er Karikatur.

Syndernes Forladelse er altsaa Guds gode Gave til Menneskene og derfor udnyttet saa langt som muligt af hans og vor Fjende. I jævnt Kirkesprog hedder det ganske ligetil, at Naaden kan bruges som Hovedpude. Især i Lutherdommen er det en frygtelig Fare, at Luthers dybe Afhængighed af vor Gud, der er saa fast en Borg, forvanskes til, at Mennesket bliver et ansvarsløst Stykke Inventar i denne faste Borg. Der kan prækes — og pyt med det! — men der kan leves paa, at vi Mennesker kan ingenting og er ingenting, saa Kristendommen faktisk bliver til det stikmodsatte af, hvad den er. Det er tværtimod Forfalskning af Kristendommens Ydmyghedsideal. Kristendommen har sat ganske anderledes høje Maal og stillet ganske anderledes brændende Krav til sine Tilhængere. Kristus lærte os ikke: I skal blot være en lille skævbenet Hund. Det var der aldrig kommen nogen Stefanus ud af. Kristi Lidenskab for Sandhed drev ham til saa fornuftsprængende Ord som: Værer da I fuldkomne, som eders himmelske Fader er fuldkommen!

Kun naar vi har dette som Maal for vor Stræben, er vi Kristne; og kun da har vi Brug for og har vi Ret (af Naade) til Ordet om Syndernes Forladelse.

De Grammofonplader, der slides mest i vore Kirker, er saa opbyggelige, at alt efterhaanden opbygges, i Særdeleshed Menighedens Søvnighed. Den sande kristne Tale ligger i et ganske andet Skab end Sovetabletterne. Den sande kristne Tale var den, der fik unge Mænd til at se Himlen aaben og gamle Mænd til at skære Tænder. Ja, Kinders Glød og Tænders Gnidsel var dens Følgevirksomheder. O, hvor der ikke stadig sker noget af dette, har den tabt sin Kraft. Guds Aabe har Mod til at forlange af sine Tilhængere Penge, Førlighed, Liv, alt. Skulde Gud saa slet ikke have Brug for noget af sine? Mennesket vil godt have Gaver, men de vil endnu hellere tages i Brug. Den Dag, da Kristendommen ikke længer viste Mennesker den Tillid og den Ære at forlange noget af dem, den Dag var de færdige med den. I en ubevidst Følelse af, at den ikke længere var sig selv.

Det er Første Juledags skønne Evangelium, at "Ære være Gud i det højeste, Fred og paa Jorden, og i Mennesker Guds Velbehag" er Vorherres Tusindaarsplan med Jorden, og det er Anden Juledags ærefulde Evangelium, at til at faa gennemført denne Tusindaarsplan har han Brug for sin Menighed.